

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Damse Vaart-West 5 (Damme, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018L32
December 2018

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Bart Bot

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert BVBA, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Inleiding	8
1.3	Geplande werken	9
1.4	Gemotiveerd advies.....	11
1.4.1	Advies	12
1.4.2	Afbakening	13
1.4.3	Onderzoeksvragen	14
1.4.4	Methode en Strategie	15
1.4.5	Eindcriteria en uitzonderingsmodaliteiten	18
1.4.6	Competenties	18
1.4.7	Vondsten	19
2	Bibliografie.....	20

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 2: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	10
Figuur 4 Detail van de GRB-basiskaart van de aan te leggen proefsleuven en proefputten. (bron: geopunt)	14

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6

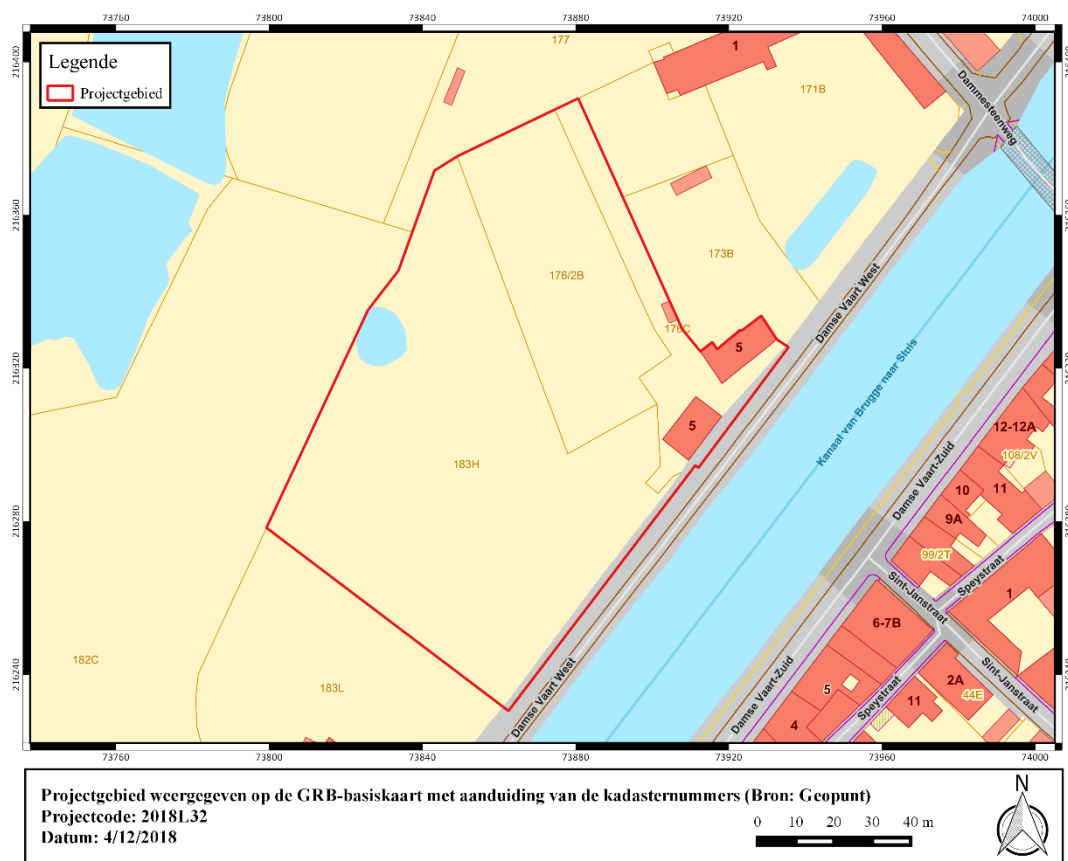

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Anje Dhondt Architecten Loppemsestraat 56 8210 Loppem	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Damme
	Deelgemeente	/
	Postcode	8340
	Adres	Damse Vaart-West 5 8340 Damme
	Toponiem	Damse Vaart-West 5
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 73737 Y _{min} = 216222 X _{max} = 74005 Y _{max} = 216407
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Damme, Afdeling 1, Sectie D, nr's. 183h, 176/2b, 176c Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

1.2 Inleiding

De archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt. De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 11013 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als groenzone. Het plangebied is gelegen binnen de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Damme. Het projectgebied situeert zich noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt.

Het onderzoeksterrein grenst in het zuiden/zuidwesten aan de Damse Vaart West. In de andere windrichtingen wordt het plangebied omgeven door weides/grasvelden. Ten noordoosten loopt de Damse Vaart, die de verbinding vormt tussen Brugge en Sluis. Het projectgebied is gelegen binnen de historische stadskern van Damme, die wordt gekenmerkt door de restanten van de 17de eeuwse stadsomwalling. Het oostelijk deel van het plangebied is gelegen binnen een zone van vastgesteld bouwkundig erfgoed. De hoeve hier aanwezig, die minimaal teruggaat tot de 18de eeuw, is beschermd als monument en opgenomen in het stadsgezicht sinds 1986.

Concreet is er ter hoogte van het projectgebied een verwachting naar bewoning vanaf de 12de/13de eeuw. Mogelijk maakte deze bebouwing in de 17de eeuw plaats voor de inrichting van een ruim aantal militaire structuren. Ter hoogte van de geplande werken situeerde zich oorspronkelijk een noord-zuid georiënteerde wegenis, reeds weergegeven op de 16de eeuwse kaarten. In de 18de eeuw neemt het militair belang van Damme af. Door het verdwijnen van de militaire gebouwen komt plaats vrij voor de inrichting van landerijen. De hoeve ter hoogte van het plangebied komt gedurende deze periode tot ontwikkeling. De 19de eeuwse kaarten tonen aan dat zowel het hoevebouw, het werkhuis als het stalgebouw teruggaan tot minstens 1840.

Op heden situeert zich ter hoogte van het projectgebied een hoevewoning met rechts ervan een bijgebouw. Het betreft een hoeve, zoals gesteld minimaal opklimmend tot de 18de eeuw. De hoeve (124m²) heeft gedurende de 20ste eeuw diverse beschadigingen opgelopen, onder meer tijdens de Tweede Wereldoorlog, waarna de voormalige wagenschuur in gewijzigde vorm is herbouwd. Ten oosten van deze hoeve staat momenteel een stalgebouw (123m²). Ten noorden van de hoeve bevindt zich een kleinere stal (20m²).

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten en -sleuven, gezien de ligging van het plangebied in een stedelijke context met een complexe verticale stratigrafie, de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. Naast een onderzoek door middel van proefsleuven/proefputten moet ook een bouwhistorische beschrijving uitgevoerd worden. Het bouwhistorisch onderzoek omvat een beknopte beschrijving (in woord en beeld) van de bestaande resten van de voormalige hoeve (+kelders) inclusief het voormalige werkhuis, het voormalige stalgebouw en de stal. Er wordt gefocust op de elementen die van belang zijn in functie van het archeologisch onderzoek: oudere kernen, structuren die een weerslag hebben op de ondergrond, enz maar er moet ook gefocust worden op eventuele bouwnaden, bouwsporen en metselverbanden.

1.3 Geplande werken

De opdrachtgever plant een omgevingsvergunningaanvraag met betrekking tot stedenbouwkundige handelingen. Voor een overzicht van de locatie van de verschillende bouwingrepen wordt verwezen naar figuur 3. Concreet gaat het om volgende bouwingrepen:

- De verbouwing van de bestaande hoevewoning (124 m²). Ten noorden van de hoevewoning is een kleine aanbouw te realiseren. Het bestaande gebouw is onderkelderde. Kelder 1 en kelder 2 van dit gebouw zullen worden uitgediept met 1 meter. Dit over een totale oppervlakte van 47 m².
- De verbouwing van een voormalig stalgebouw (123 m²). Hier wordt een nieuwe vloerplaat aangelegd. Hiertoe wordt een bodemingreep voorzien tot ca. 40 cm-mv. De bestaande muren blijven behouden. Wel zal onder de bestaande muren worden uitgegraven en zal er versteviging van de fundering worden aangelegd.
- De verbouwing van een stal (20 m²). hiertoe wordt een nieuwe vloerplaat voorzien. De bestaande muren blijven behouden. Wel zal onder de bestaande muren worden uitgegraven en zal er versteviging van de fundering worden aangelegd.
- De herbouw van een werkhuis (145 m²). Dit werkhuis wordt ingericht door middel van sleuffunderingen (90 cm-mv) en een vloerplaat met dikte van ca. 40 cm. Van dit oorspronkelijke werkhuis zijn op heden nog restanten aanwezig. Deze restanten worden geïntegreerd in de nieuwbouw. Er wordt gepoogd het werkhuis te bouwen conform de historische footprint.
- De herbouw van een garage (35 m²). Dit gebouw wordt ingericht door middel van sleuffunderingen (90 cm-mv) en een vloerplaat met dikte van ca. 40 cm. Van dit oorspronkelijke werkhuis zijn op heden nog restanten aanwezig. Deze restanten worden geïntegreerd in de nieuwbouw. Er wordt gepoogd het werkhuis te bouwen conform de historische footprint.
- De realisatie van een nieuwe binnenkoer in kasseien (157 m²). Hiertoe wordt een bodemingreep voorzien tot ca. 40 cm-mv.
- De realisatie van klinkerverharding langsheen de hoevewoning (40 m²), de garage (7 m²) en de woning/voormalig stalgebouw (40 m²).
- De realisatie van gewapend gras over een oppervlakte van 61 m².
- De realisatie van een infiltratiebekken (21 m²). Hiervoor wordt een bodemingreep voorzien tot ca. 80 cm-mv.

- De herstel van de boomgaard op perceel 176/2b. Hiertoe worden een ruim aantal fruitbomen geplant. Voor het herstel van de boomgaard wordt geen algemene afgraving voorzien.
- Het herstel van de meidoornhaag.
- Gepaard met deze werken worden tevens nieuwe rioleringen en nutsleidingen voorzien. Deze zullen in verbinding staan met twee nieuwe hemelwaterputten (10.000 liter en 15.000 liter, gecombineerd 15 m²). Deze regenwaterputten situeren zich buiten de footprint van de nieuwe bebouwing/verharding. Voor de hemelwaterputten zal een uitgraving van -2,2m ten opzichte van het maaiveld gebeuren. De nieuwe septische putten zullen circa 1,5m diep worden uitgegraven. De nieuwe riolering zal op een diepte van 1m ten opzichte van het maaiveld komen te liggen.

De gecombineerde footprint van de geplande werken bedraagt aldus 950 m², exclusief het inplanten van fruitbomen en meidoornhagen.

Figuur 2: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.4 Gemotiveerd advies

In deze sectie volgt een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen. Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is. Na dit gemotiveerd advies volgt het concrete programma van maatregelen voor project Damme Damse Vaart 5.

1° de volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek:

Alle nuttige en noodzakelijke onderzoeken werden uitgevoerd.

2° de aanwezigheid van een archeologische site:

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan aangetoond worden dat het archeologisch potentieel van het projectgebied groot is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan onderstaande afgeleid worden:

Concreet is er ter hoogte van het projectgebied een verwachting naar bewoning vanaf de 12de/13de eeuw. Mogelijk maakte deze bebouwing in de 17de eeuw plaats voor de inrichting van een ruim aantal militaire structuren. Ter hoogte van de geplande werken situeerde zich oorspronkelijk een noordzuid georiënteerde wegnis, reeds weergegeven op de 16de eeuwse kaarten. In de 18de eeuw neemt het militair belang van Damme af. Door het verdwijnen van de militaire gebouwen komt plaats vrij voor de inrichting van landerijen. De hoeve ter hoogte van het plangebied komt gedurende deze periode tot ontwikkeling. De 19de eeuwse kaarten tonen aan dat zowel het hoevebouw, het werkhuis als het stalgebouw teruggaan tot minstens 1840.

3° de waardering van de archeologische site:

De hoeve ter hoogte van de Damse Vaart 5 is vastgesteld als bouwkundig erfgoed¹ sedert 14-09-2009 en is beschermd als monument² sedert 13-10-1986. De Sint-Christoffelhoeve is bovendien beschermd als cultuurhistorisch landschap³ sinds 29-05-1964 en staat het beschermd als stads-en dorpsgezicht⁴ sinds 30-03-1987. Het potentieel van deze site wordt dan ook als zeer hoog beschouwd.

Archeologisch onderzoek op de site zou informatie kunnen geven over de bebouwings- en bewoningshistoriek van de hoeve en van het perceel. Archeologische resten van bebouwing binnen het plangebied kunnen teruggaan tot de 12de/13de eeuw. Ter hoogte van de geplande werken situeerde zich vanaf de 16de eeuw een wegnis. Vanaf de 17de eeuw worden militaire

---

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/27769>

² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/13250>

³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11700>

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/13274>

structuren gebouwd rondom en grenzend met het plangebied. De Christoffelhoeve ten oosten gaat terug tot minstens de 18de eeuw.

Concreet kunnen archeologische resten van bewoning in de vorm van (bakstenen) funderingen, water- en beerputten, (afval(kuilen), vloerniveaus, werkniveaus edm. zich binnen het plangebied bevinden.

4° de impactbepaling:

Indien zich archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied bevinden, zijn deze bedreigd door de geplande werken. Ter hoogte van het voormalige stalgebouw (nr. 3), de stal (nr. 4) en het voormalige werkhuis (nr. 5) worden de nog aanwezige funderingen geïntegreerd in de nieuwbouw of verbouwing.

1.4.1 Advies

Rekening houdende met de criteria uit de Code Goede Praktijk (CGP), hoofdstuk 5.2, werd de noodzaak tot verder vooronderzoek afgewogen:

- *Archivalisch onderzoek*: Bijkomend archivalisch onderzoek is in dit stadium van het onderzoek niet van toepassing. Dergelijk onderzoek zou een te grote meerkost betekenen, bovendien is aan de hand van het historisch kaartmateriaal een duidelijk beeld verkregen van het onderzoeksgebied.

- *Landschappelijk bodemonderzoek* Cfr. CGP 7.3: Het landschappelijk bodemonderzoek heeft als doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door een gerichte staalname. Er wordt geadviseerd om geen voorafgaandelijk landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren.

- *Geofysisch onderzoek* Cfr. CGP 7.4: Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. In het geval van het projectgebied is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- *Veldkartering* Cfr. CGP 7.5: Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door een visuele inspectie van een terrein. In het geval van het projectgebied is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- *Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek* Cfr. CGP 8.4 en 8.5: Het verkennend archeologisch booronderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Het waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel reeds opgespoorde archeologische sites te evalueren door middel van boringen. In het geval van het projectgebied is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- *Proefsleuven en proefputten* Cfr. CGP. 8.6: Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

Gezien de ligging in een stadscontext, waarbij een complexe verticale stratigrafie verwacht wordt, met het voorkomen van puinpakketten, funderingen, vloeren,... in de bodem, is het uitvoeren van een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten/proefsleuven de enige relevante onderzoeksmethode om deze site te onderzoeken. Eerder werd aangetoond dat het archeologisch potentieel van het projectgebied groot is. Een onderzoek met behulp van proefputten/proefsleuven kan duidelijkheid verschaffen omtrent de reële bedreiging van de bouwwerken (inschatting van het archeologisch niveau, de bewaringstoestand van de archeologische resten, de verstoringsgraad binnen het plangebied).

Naast het onderzoek door middel van proefputten/proefsleuven moet ook een bouwhistorische opname uitgevoerd worden.

De aanbeveling werd getoetst aan de vier criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk artikel 5.3:

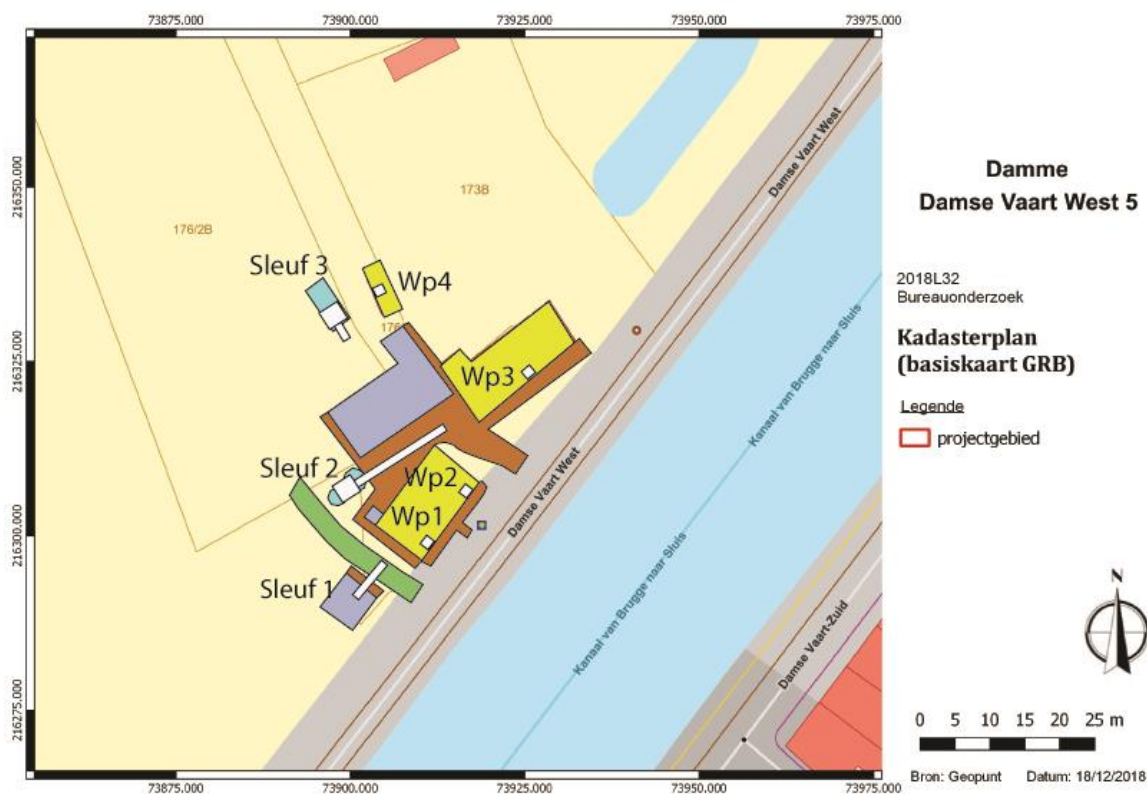
- mogelijk: De uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel niet mogelijk. Werken zullen uitgevoerd worden na het bekomen van de stedenbouwkundige vergunning.
- nuttig: Er zijn geen argumenten om aan te nemen dat het terrein dermate verstoord is dat een prospectie niet zinvol zou zijn. De proefputten/proefsleuven brengen het archeologisch potentieel van het projectgebied in kaart. Hierop kan een gedegen beslissing genomen worden in functie van een eventueel verder onderzoek.
- schadelijk: Gelet op de aard van de werken, is eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd. Een onderzoek door middel van proefputten/proefsleuven is, rekening houdende met het groot archeologisch potentieel van het projectgebied, de enige goede manier om een inschatting te maken van het archeologisch bodemarchief.
- noodzakelijk: Eventueel archeologische relictten zijn door de geplande werken bedreigd.

1.4.2 Afbakening

Het advies heeft betrekking op het volledige plangebied (ca. 950 m²) dat verstoord wordt door de geplande werken. Verspreid over het volledige bedreigde plangebied worden proefputten en sleuven aangelegd, op enkele strategische plekken die het meest verstoord zullen worden door de werken. In totaal wordt 98m² of 10,3% van het bedreigde plangebied onderzocht. Dit is voldoende om een correcte uitspraak te doen omtrent de te nemen maatregelen.

Figuur 3 Detail van de GRB-basiskaart van de aan te leggen proefsleuven en proefputten. (bron: geopunt)

1.4.3 Onderzoeksvragen

Doel van het onderzoek is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Bij de bouwhistorische opname wordt in de eerste plaats gefocust op volgende vragen:

- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van oudere fasen binnen het bestaande gebouwenbestand? Zo ja, welke fasen kunnen onderscheiden worden?
- Bevatten de huidige kelders van de hoeve een oudere fase?
- Zijn er sporen van heropbouw en/of herbruik van bouwmaterialen?

Bij het uitvoeren en uitwerken van de archeologische prospectie moeten minstens volgende vragen beantwoord worden:

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?
- In hoeverre is het plangebied verstoord?
- Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Welke specifieke activiteiten hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?
- Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
- Passen deze in de historische context van de locatie?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?
- Moet er, op basis van de archeologische resten, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?

1.4.4 Methode en Strategie

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten en -sleuven, gezien de ligging van het plangebied in een stedelijke context met een complexe verticale stratigrafie, de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op figuren 5 en 6. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Specifiek wordt verwezen naar hoofdstukken 8.6.1 en 8.6.3 van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 3.0). Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

De proefsleuven en proefputten worden ingeplant rekening houdend met de wetenschappelijke vraagstelling en de huidige bebouwing. Volgende configuratie wordt voorgesteld:

Sleuf 1:

- De sleuf (8mx2m) bevindt zich ter hoogte van de geplande herbouw van de garage (nr. 6), gewapend gras (nr. 9) en de klinkerverharding (nr. 7-8) en heeft een oost-west oriëntatie.
- Doel: opsporen bewaringstoestand voormalig werkhuis, bebouwing zoals aangegeven op de Ferrariskaart, bepaling van archeologisch niveau, verstoringsgraad, ...
- Deze sleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologische niveau. Indien dit hoger ligt dan 1,2m onder maaiveld (20cm onder de verstoringsdiepte)⁵ dan wordt plaatselijk gepeild naar de stratigrafie tot op een diepte van 1,2m onder maaiveld. Indien dit lager ligt dan 1,2m onder maaiveld, dan wordt de diepte van deze sleuf beperkt tot 1,2m onder het maaiveld.

Sleuf 2:

- De sleuf (18mx2m) bevindt zich ten noorden van de voormalige hoeve, ter hoogte van de klinkerverharding (nrs. 7-8) en de hemelwaterput (nr. 11) en heeft een oost-west oriëntatie.
- Doel: Bewaringstoestand en opsporen voormalig wegtracé, verstoringsgraad, archeologisch niveau, ...
- Deze sleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologische niveau. Indien dit hoger ligt dan 1,2m onder maaiveld (20cm onder de verstoringsdiepte) dan wordt plaatselijk gepeild naar de stratigrafie tot op een diepte van 1,2m onder maaiveld. Indien dit lager ligt dan 1,2m onder maaiveld, dan wordt de diepte van deze sleuf beperkt tot 1,2m onder het maaiveld.
- Ten westen, ter hoogte van de geplande hemelwaterputten wordt een proefput aangelegd die tot op het niveau van de moederbodem wordt uitgegraven. Indien in de proefput de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie niet bereikt kan worden (bvb. omwille van veiligheidsredenen), dan wordt in de proefput minstens 1 boring of sondering tot in de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie geplaatst om de stratigrafie in kaart te brengen, indien dit relevant is voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

Sleuf 3:

- De sleuf (5mx2m) bevindt zich ter hoogte van de geplande riolering en de infiltratieput (nr. 10).
- Doel: verstoringsgraad, archeologisch niveau bepalen, ...
- Deze sleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologische niveau. Indien dit hoger ligt dan 1,2m onder maaiveld (20cm onder de verstoringsdiepte) dan wordt plaatselijk

---

⁵ De dikte van de buffer hangt af van het type sporen en de bodemgesteldheid, en zal mogelijk groter zijn dan de arbitrair voorziene 20cm.

gepeild naar de stratigrafie tot op een diepte van 1,2m onder maaiveld. Indien dit lager ligt dan 1,2m onder maaiveld, dan wordt de diepte van deze sleuf beperkt tot 1,2m onder het maaiveld.

- In het noorden, ter hoogte van de infiltratieput, wordt een proefput aangelegd die tot op het niveau van de moederbodem wordt uitgegraven. Indien in de proefput de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie niet bereikt kan worden (bvb. omwille van veiligheidsredenen), dan wordt in de proefput minstens 1 boring of sondering tot in de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie geplaatst om de stratigrafie in kaart te brengen, indien dit relevant is voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

Werkput 1 en 2:

- Deze werkputten (telkens 2mx2m) worden aangelegd in respectievelijk kelder 1 en kelder 2 van de voormalige hoevewoning (nr. 2).
- Doel: Opsporen oudere fase in fundering van de hoeve, vloerniveaus, werkniveaus, ...
- De werkputten worden aangelegd tot op 1,2m onder het huidige vloerniveau (buffer -20cm inbegrepen).

Werkput 3:

- De werkput (2mx2m) wordt aangelegd ter hoogte van het voormalig stalgebouw (nr.3)
- Doel: opsporen oudere fase in fundering, vloerniveaus, werkniveaus, ...
- De werkput wordt aangelegd tot 60cm onder het huidige vloerniveau (buffer -20cm inbegrepen).

Werkput 4:

- De werkput (2mx2m) bevindt zich ter hoogte van de te verbouwen stal (nr. 4).
- Doel: opsporen oudere fase in fundering, vloerniveaus, werkniveaus, ...
- De werkput wordt aangelegd tot 60cm onder het huidige vloerniveau (buffer -20cm inbegrepen).

Indien de onderzoeksvragen op basis van bovenstaande sleuven- en werkputtenplan niet afdoende kunnen beantwoord worden, dan kan de uitvoerende erkende archeoloog er tijdens het veldonderzoek voor opteren om extra proefputten of proefsleuven aan te leggen, of de bestaande proefsleuven/werkputten uit te breiden, om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

In elke proefput wordt de volledige stratigrafische sequentie onderzocht tot op verstoringsdiepte. Het aantal vlakken en de aanlegdieptes worden tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider. In het geval van diep uitgegraven contexten (bvb. waterputten) worden de uitgravingsdieptes aan de hand van boringen achterhaald. Bij het aantreffen van resten van ambachtelijke activiteiten moet indien nodig een specialist geraadpleegd worden. Een selectie van het sporenbestand moet onderzocht worden om uitspraken te kunnen doen in functie van een vervolgonderzoek. De kwetsbare sporen worden afgedekt. In elke proefput worden minstens twee profielwanden geregistreerd in functie van de stratigrafische opbouw.

Elk vlak (zowel in de proefsleuf als de proefput) wordt gecontroleerd op de aanwezigheid van

metalen voorwerpen met behulp van een metaaldetector. De geldende veiligheidsvoorschriften worden ten allen tijde gerespecteerd. Zo moet de omvang van de proefsleuf/proefput zich evenredig verhouden tot de diepte van het aanlegvlak.

Uitvoerend personeel die werkzaamheden uitvoeren in de nabije omgeving van een draaiende graafmachine moeten visueel duidelijk herkenbaar zijn zoals gebruikelijk.

Naast een onderzoek door middel van proefsleuven/proefputten moet ook een bouwhistorische beschrijving uitgevoerd worden. Het bouwhistorisch onderzoek omvat een beknopte beschrijving (in woord en beeld) van de bestaande resten van de voormalige hoeve (+kelders) inclusief het voormalige werkhuis, het voormalige stalgebouw en de stal. Er wordt gefocust op de elementen die van belang zijn in functie van het archeologisch onderzoek: oudere kernen, structuren die een weerslag hebben op de ondergrond, enz maar er moet ook gefocust worden op eventuele bouwnaden, bouwsporen en metselverbanden.

1.4.5 Eindcriteria en uitzonderingsmodaliteiten

De prospectie wordt als succesvol beschouwd, indien alle waargenomen archeologische sporen op een wetenschappelijke wijze onderzocht zijn, er een beargumenteerd antwoord op de onderzoeksvragen geformuleerd kan worden en het eindrapport wordt opgeleverd.

De uitvoering van de opgraving gebeurt volgens de Code van Goede Praktijk, eventueel aangevuld met bijkomende maatregelen indien de sporen en/of vondsten daartoe aanleiding geven. Deze eventuele maatregelen worden bepaald door de erkend archeoloog.

1.4.6 Competenties

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider (onder auspiciën van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider beschikt over voldoende ervaring in stedelijke contexten in Vlaanderen en heeft bij voorkeur een goede kennis van de (post) middeleeuwse periode. Minimaal heeft hij/zij 2 jaar opgravingservaring op stedelijke contexten, aangetoond via CV.
- één assistent-archeoloog, hij/zij heeft minstens 1 jaar opgravingservaring op stedelijke contexten, aangetoond via CV.

Voor de begeleiding van de opdracht dient de veldwerkleider zich te laten ondersteunen door één of meerdere specialisten en regiodeskundigen⁶, die hem bijstaan bij de uitvoering van de prospectie indien deze expertise intern niet beschikbaar is. Deze specialist beschikt over een aantoonbare en ruime ervaring met stadskernonderzoek in het algemeen en binnen de stad Damme in het bijzonder.

Het projectteam wordt daarenboven bijgestaan door een aardkundige die minstens 1/5 van de duur van het veldwerk op het terrein aanwezig is. De aardkundige ondersteunt

---

⁶ Raakvlak (Intergemeentelijke Dienst Archeologie Brugge & Ommeland)

de archeologen bij de analyse van de bodemkundige/landschappelijke context en bij de interpretatie van sporen en structuren.

1.4.7 Vondsten

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het onderzoek conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Bij de start van de opgraving worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van de vondsten plaats.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.